

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Titulus IV. De Litteris Dimissorialibus, Commendatitiis, & Testimonialibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

Constitutionibus, aliisque de jure servandis, infra scriptos ad minores, & majores Sacros Ordines ritè promovit, & ordinavit, videlicet

Ad primam Clericalem Tonsuram.

N. N. & N. N.

Ad Ostiariatus Ordinem.

N. N.

N. N.

Ad Lectoratus Ordinem.

N. N.

N. N.

Ad Subdiaconatus Ordinem.

N. N.

N. N.

Ad Presbyteratus Ordinem.

N. N.

N. N.

Prout latius ex libro Ordinandorum in hac Cancellaria legaliter retento constat. In quorum fidem &c. Datum &c.

Ità est N. Cancellarius Episcopalis N.

TITULUS IV.

De Litteris Dimissorialibus, Commendatitiis, & Testimonialibus.

Litterarum Dimissorialium pro prima Tonsura.

FORMULA I.

SUMMARIUM.

- 1 In Regno Neapolitano Dimissoriae diriguntur ad certum Episcopum.
- 2 Dimissoriae, ut quis possit promoveri à quocunque, non sunt concedendae sine justa causa.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo &c.

UT tu, qui legitimis es procreatus natalibus, Sacramento Chrismatis delibutus, bonis moribus ornatus, fidei, legendi, & scribendi erudimentis imbutus, & ætate legitima constitutus, à quocunque Illustrissimo, & Reverendissimo D. Antistite ritè, & canonicè promotus, gratiam, & communionem Sanctæ Sedis Apostolicæ habente, quem idè adire malueris, ad primam Clericalem Tonsuram

ram initiari, eandemque recipere possis, & valeas, *attenta nostra absentia à Diœcesi, tenore presentium, licentiam concedimus in Domino, & impertimur. In quorum &c. Datum &c.*

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Secretarius.

ADNOTATIONES.

A QUOCUMQUE. Dimissoriae ut quis à quocunque Antistite possit ordinari, non conceduntur ordinandis Regni Neapolis, sed illuc debent concedi directæ certo Episcopo juxta Decretum Gregorii XV. emanatum de anno 1623. de quo mentionem fecimus in Edicto pro ordinatione habenda, & illud refert Nicol. lucubr. can. lib. 1. tit. 11. de tempor. ordin. num. 34. ubi n. 37. & 38. decimum testatur, quod hoc Decretum non comprehendat Regulares, neque ordinatos in Sacris vigore Brevis, neque externos, qui possunt ab Episcopis Regni ordinari cum Dimissoriis suorum Ordinariorum, licet non sint directæ ad certum Episcopum.

2. **ATTENTA NOSTRA ABSENTIA.** Litteræ Dimissoriales cum facultate promovendi à quocunque concedendæ sunt ex justa, & rationabili causa, quæ debet exprimi in ipsis litteris, ut mandat Concil. Trid. cap. 11. sess. 7. de reformat. & monet Piaſec. prax. Episc. par. 1. cap. 1. art. 2. num. 12. & 17. Hic autem in formula

exprimitur causa absentiae, quæ legitima reputatur, Barbol. in Sum. decis. Apostolic. collect. 155. n. 3. verb. Dimissoria, & collect. 254. n. 4. Passerin. in cap. cum nullus n. 137. de tempor. ordin. in 6.

Litterarum Dimissorialium absenticoncessarum.

FORMULA II.

SUMMARIUM.

1. Dimissoriae pro Ordinibus minoribus apertius conceduntur cum clausula -- Episcopo N. ordinationes tenente, quam cum alia -- Pontificalia exercente.
2. Dimissoriae debent concedi ad tempus.
3. Absentibus per longum tempus conceduntur Dimissoriae absque morum testimonio.
4. Dimissorias absentibus non arctatis Episcopus non compellitur concedere, & n. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. & 13. Quid virtute, & scientia præditis?

N. Episcopus N.

Dilecto &c.

UT tu à nostra Diœcesi studiorum causa absens, qui legitimis es procreatus natalibus, morum probitate ornatus, ætate legitima, ac in Clericali Tonsura constitutus, nulloque, quod sciamus, Canonico impedimento, quo minus ad Ordines promoveri possis, reperiris detentus, ab Illustrissimo, & Reverendissimo D. N. in propria, vel aliena Diœcesi, de Ordinarii loci licentia, Ordinationes tenente, ad Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Acolytatus minores Ordines promoveri possis, & valeas (dummodo quoad litteraturam idoneus reperiaris; super quo conscientiam

G 4 Ordi-

Ordinantis oneramus (, & intra sex menses presentibus utaris, & non aliàs) tua absentia non obstante, licentiam, & facultatem utrique concedimus. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. **ORDINATIONES TENENTE.** Solent ut plurimum Episcopi in litteris Dimissorialibus etiam pro solis minoribus ordinibus concessis, apponere hæc verba—*in propriis, vel aliena Diocesi de Ordinarii loci licentia Pontificalia exercente*, non advertentes, quod in collatione ordinum minorum, ut supra probavi, non est necesse, quod Episcopus exercent Pontificalia solemniter: Unde ad removendum dubium, quod posset non insipide excitari, an scilicet verba—*Pontificalia exercente*, reddant licentiam conditionalem necne, adeo ut non possit dici legitime ordinatus, si ab Episcopo Pontificalia non exercente dimissus esset promotus; mihi aptiora visa sunt verba in formula expressa—*Ordinationes tenente*, quæ complectuntur utrumque modum.

2. **ET INTRA SEX MENSES PRÆSENTIBUS UTARIS.** Sicuti Episcopus potest Dimissorias jam concessas revocare, ut dicit Biss. *Hierurg. litt. D. verb. Dimissoriae* §. 31. ita poterit pro tempore limitato duorum, quatuor, & ad summum sex mensium illas expedire. Cum enim Dimissoriae contineant testimonium de vita, & moribus, quibus præditi esse debent ordinandi, si post illarum concessionem tantum temporis effluerit, quod sufficiat ad probabiliter dubitandum mores fuisse mutatos, non essent amplius ab Ordinate admittendæ, nisi aliunde constaret de continuatione proborum morum, alioquin illas admittens se exponeret periculo ordinandi indignum, ut advertit Pasqualig. *ad Laurent. de franc. contr. pari. 1. num. 278.*

3. Et propterea absentibus per longum tempus antequam Episcopus Dimissorias concedat, vel deberet quoad mores certum testimonium habere ab Ordinario loci ubi morati sunt, vel in litteris (& hoc tutius erit) nullam de moribus fidem facere, & solum dicere, quod Ordinandus est legitimis parentibus natus; in legitima ætate constitutus, non contumax, nec censuris irretitus, quod sciatur, quo verò ad mores, propter illius longam absentiam nullum testimonium reddere posse, ut docent Januen. *prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 81. n. 4. Sac. Congr. Concil. 28. Aprilis 1575.*

4. **TUA ABSENTIA NON OBSTANTE.** Hic dubium moveri potest. An scilicet Episcopo absentibus Dimissorias concedere recusantes, sit locus recursui, sive appellationi, adeo ut Episcopus possit à Metropolitanò, aut Sac. Congregatione compelli? super quo accipe sequentia.

5. Nicol. *in fosc. verb. Dimissoriae n. 6.* ex Decreto Sac. Congregationis Episcoporum tenet, quod Dimissoriae non sint denegandæ degentibus in Urbe.

6. Fagnan. *in cap. ad aures nu. 22. de tempor. ord. ex quadam declaratione Gregor. XIII. tradit, quod Ordinario recusante quem ordinare, & causam legitimam recusationis, non allegante committi soleat per Datariam Metropolitanò, vel viciniore facultas recusatum ordinandi; ex motivo, quod Ordines absque legitima causa nemini denegari debeant, & cum Fagnano concordat Nicol. *lucubr. can. lib. 1. tit. 11. de temp. ordinat. n. 12. vers. praxis.**

7. Tondut. *quest. benef. tom. 2. cap. 127. num. 1.* docet, quod Episcopo recusante prætextu non juridico Clericum Beneficiatum examini paratum se exponere, ad Sacros

Sacros Ordines promovere, eoque appellante ad Superiorem, committatur vicini illius ordinatio: & hanc praxim ad Clericum non Beneficiatum extendit Paserin. in cap. cum nullus n. 138. in fin. de tempor. ordin. in 6.

8. Sac. Congreg. Concilii in una Majori-
cen. Ordinationis, in qua quidam Clericus
degens in Urbe adversus denegatus Dimissorias ab Ordinario recursum porrexit, ut Episcopus cogere ad illas transmittendas, die 14. Januarii, & 4. Martii 1690. rescripsit, lectum.

9. Sac. Congreg. Episc. & Regul. recursum Nicolai Resta laici Brundisii presentati ad Beneficium Jurispatronatus, adversus Archiepiscopum, qui ad primam Clericalem Tonsuram eum promovere recusabat 31. Augusti 1691. rescripsit -- Ad Archiepiscopum, ut initiaret Oratorem in casu de quo agitur intra mensem, & quatenus non initiaverit, initietur à quocumque servatis servandis.

10. Item eadem Sac. Congregatio in alia Montis Falisci appellante Clerico Candelori 26. Septembris 1696. & in Calaguritanæ recurrente Clerico Dominico Frexenda in Urbe conimorantibus, adversus denegationem litterarum Dimissorialium suorum Ordinariorum, recursum omnino, & absolute rejecit.

11. Ex quibus resolutionibus (quicquid dixerunt supracitati DD.) regula constitui potest, quod quando agitur de aliquo

modo arctatis, Beneficio provisis, vel in Sacris constitutis, Dimissoria absentibus denegari non debent, si non adfit aliquod canonicum impedimentum; & quatenus Episcopus denegat, datur ad Superiorem recursum, & tunc intrat doctrina Tonduti.

12. Si verò agatur de his, qui ex devotione, & ex mera libera voluntate, & motivo cupiunt ordinari, & tunc nec ordines conferre, nec Dimissorias concedere Episcopus compellitur: quia Concil. Trident. sess. 21. cap. 2. de refor. hos ordinari non debere decernit, nisi Episcopus assumendos esse pro utilitate Ecclesiæ judicaverit: si ergo arbitrium, quod habet, justè, & cum causa non interponat, Deum solummodo Judicem habebit, Barbof. de Offic. & pot. Episc. alleg. 4. n. 66. hancque distinctionem veram esse, & servandam tenet quoque Card. de Luc. de Benef. disc. 71. n. 3. & seqq.

13. Censeo tamen, quod Episcopi, qui absentibus moribus, scientia, & virtute præditis, quamvis non arctatis, neque Beneficio provisis, Dimissorias denegant, non sint laudandi, quia tunc irrationabiliter arbitrio abutuntur, quod semper etiam liberò, & absolute concessum regulari debet ad normam boni viri, ut dixit Rot. decis. 188. num. 31. par. 17. reg. & quod propterea pro his justè illorum dissentium Superior supplere possit, & arbitrium interponere.

Litterarum Dimissorialium pro Ordinibus Sacris.

FORMULA III.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

Tibi Dilecto Nobis in Christo N. de loco N. nostræ Diœcesis, legitimis natalibus procreato, in Acolitatus Ordine, & ætate legitima vigintiduorum inceptorum constituto, morumque probitate, & scientia ornato, in Ecclesia N. Parochiali ex præscripto Sac. Concil. Trid. proclamato, ab Examinatoribus nostris deputatis idoneo reperto, & approbato, aliisque à jure requisitis prædito, nullaque censura Ecclesiastica, aut alio canonico impedimento (quod sciamus) innodato, ut ab Illustrissimo, & Reverendissimo D. N. Episcopo N. in propria Diœcesi Pontificalia exercente, Statutis à jure temporibus, ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem, ad titulum tui sufficientis Patrimonii, de quo legitime in nostra

Curia

Curia constare fecisti (ad quem titulum te admittimus pro necessitate Ecclesie N.) promoveri possis, & valeas, attenta nostra absentia à Diœcesi, facultatem in Domino concedimus, & impertimur. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Secretarius.

Litterarum Dimissorialium pro omnibus Ordinibus Sacris pro in Urbe, vel alibi commoranti.

F O R M U L A I V.

S U M M A R I U M.

1 Dimissoria directæ Eminentissimo Cardinali Vicario Urbis, expediuntur sine clausula -- super quo conscientiam Ordinantis oneramus, & quare.

N. Dei, & Apostolicæ Sedis &c. Episcopus N.

Tibi Dilecto Nobis in Christo N. legitimis natalibus procreato, in Acolytatus Ordine, & ætate legitima viginti quatuor annorum completorum constituto, morumque probitate ornato, in Ecclesia Parochiali N. ex præscripto Sac. Concil. Trid. proclamato, nullaque censura Ecclesiastica, aut alio canonico impedimento innodato (quod sciamus) aliisque à jure requisitis prædito, ut ab Eminentissimo, & Reverendissimo D. Cardinali N. Urbis Vicario, sive illius Illustrissimo, & Reverendissimo D. V. Gerenti in eadem Urbe, vel Diœcesi propria Pontificalia exercente, statutis à jure temporibus, ad Sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines debitis servatis interstitiis, aut illis non servatis, cum dispensatione tamen Apostolica, ad titulum tui sufficientis Patrimonii, de quo legitimè in nostra Curia constare fecisti (ad quem titulum Te admittimus pro utilitate nostræ Cathedralis) promoveri possis, & valeas, licentiam, & facultatem in Domino impertimur, & concedimus, dummodo tamen quoad litteraturam idoneus, & habilis reperiaris, cum Nos propter tuam absentiam à nostra Diœcesi, de ea cognoscere nequiverimus. Volentes etiam, ut tu postquam fueris ordinatus præcipuè in Ordine Presbyteratus, exhibere tenearis in nostra Cancellaria Testimoniales litteras tuæ Ordinationis infra mensem sub pœna suspensionis ipso facto incurrenda, Nobis reservata. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

AD-

ADNOTATIO.

I DONEUS, ET HABILIS REPERIARIS. In litteris Dimissorialibus, quæ diriguntur Eminentissimo Cardin. Vicario Urbis, post clausulam -- dummodo idoneus, & habilis reperiaris, non additur altera -- super quo conscientiam Ordinantis oneramus; quia propter reverentiam debitam Cardinalibus, quibus nec Papa rescribendo, vel causas delegando jubet, ut justitiam faciant, sed tantum ut audiant, & decident, omittitur, ne per talem clausulam illi injuriam inferri videatur, ut observat Zecch. de republ. Eccles. tit. de Stat. Cardinal. num. 9. privil. 11. Dian. part. 5. tract. 2. resol. 37.

Litterarum Dimissorialium pro commoranti in Diœcesi.

FORMULA V.
SUMMARIUM.

- 1 Dimissorias sunt expediendæ cum expressione causæ.
- 2 Dimissoriæ nominatim per Episcopum defunctum concessæ possunt expediri per Vicarium Capitularem, etiam intra annum Sedis vacantis.
Dimissorialium gratia non expirat morte concedentis, nisi per successorem revocetur, ibid.
- 3 Dimissoriæ an necessario concedendæ sint in scriptis, & n. 4.
- 5 Dimissoriæ absolute concessæ pro omnibus Ordinibus, non comprehendunt Ordines Sacros, nisi exprimentur.

N. Episcopus N.

D Hæcto &c. Ut tu, qui legitimis es procreatus natalibus, morum probitate ornatus, in ætate legitima constitutus, ad Hostiariatus, & Lectoratus minores Ordines jam promotus, & quoad scientiam, & alia requisita per Nos, & Examinatores nostros Deputatos examinatus, & approbatus fuisti, ab Illustrissimo, & Reverendissimo D. Episcopo N. in propria, vel aliena Diœcesi, de Ordinarii loci licentia, Ordinationem celebrante, ad Exorcistatus, & Acolytatus minores Ordines promoveri possis, & valeas (cum Nos corporis infirmitate detenti Ordinationem habere, & tenere non valeamus) licentiam, & consensum per presentes damus, & concedimus. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

I NFIRMITATE DETENTI. Nonnulli DD. quos referunt Barbof. supra Concil. sess. 7. cap. 11. num. 4. Biff. Hierurg. lit. D. verb. Dimissoriæ §. 16. asserunt, quod in aliquibus Provinciis sit jam consuetudine receptum, quod nulla causa in Dimissoriis assignetur cur concedantur. Nihilominus puto, quod Episcopus concedens

Dimissorias debeat semper causam rationabilem concessionis exprimere, & assignare, quia Concilium (quod contraria consuetudine abrogari non potest, ut supra probavimus) jubet illam esse exprimendam.

2. Si autem Episcopus post concessionem Dimissorialium ex infirmitate cederet, adhuc si expeditæ non essent pro illis subditis, quibus nominatim fuerunt concessæ, possent expediri à Vicario

cario Capituli, etiam intra annum Sedis vacantis, ut probant Barbof. *de Offic. & potest. Episc. alleg. 7. num. 23.* Ventrigl. *prax. par. 1. annot. 23. §. 2. n. 13.* Passerin. *in cap. Cum nullus n. 142. de tempor. Ordin. in 6. Sac. Congr. Concil. in Mexicana Litterarum Dimissorialium 24. Aprilis 1700.* quia Dimissorialium concessio est gratia, quæ non expirat morte concedentis, nisi per successorem revocetur, Pasqualig. *ad Lauret. de Franc. par. 1. num. 275. & seqq.* Ventrigl. *prax. part. 2. annot. 15. §. 1. n. 43.* Passerin. *in cap. Cum nullus n. 142. de tempor. Ordin. in 6.*

3. **PER PRÆSENTES.** Donat. *prax. rer. Regular. tom. 3. part. 1. tract. 3. quest. §. n. 2.* dicit, quod non sit de essentia, quod litteræ Dimissoriales concedantur in scriptis, sed quod sufficiat consensus Episcopi dimittentis aliunde probatus. Huic Donati opinioni opposita est altera Pac. Jord. *tom. 1. lib. 3. tit. 6. n. 143.* qui tenet, quod aliter quàm scripto non debeant concedi.

4. Passerin. *autem conciliator in cap. Cum nullus de tempor. Ordin. num. 134.* dicit, quod si Dimissoria dentur in præsentia Episcopi Ordinatoris non sit necessa-

ria scriptura, quia constat viva voce Episcopo alieno de dimissione facta v. g. Petro, ut possit ab eo ordinari: secus verò quando dimissio fit ad Episcopum absentem, quia tunc scriptura sit necessaria.

5. Advertat ulterius Episcopus, quod quando conceditur Dimissoria pro Ordinibus Sacris, debent hi necessariò exprimi: nam si concederetur absolutè ad omnes Ordines, adhuc non venirent Sacri, Lauret. *de Franch. contr. par. 1. num. 272.*

Litterarum Comendatiarum pro Sacerdote discessuro.

FORMULA VI.

SUMMARIUM.

- 1 Litteræ Comendatitiæ non sunt denegandæ non habentibus onus residentie.
- 2 Litteræ Comendatitiæ differunt à Dimissorialibus, & num. 3.
- 4 Testimoniales circa mores non concedendæ, nisi mores notè sunt.

N. Episcopus N.

Dilecto &c. Cum ad limina Apostolorum Petri, & Pauli visitanda, & alia tua honesta negocia peragenda Romam adire cupias, & ea propter nostram licentiam requisivisti, grati animi nostri signa indubia ostendere volentes, omnibus ubique, ad quos te pervenire contigerit, *per presentes testamur*, & notum facimus, te esse Sacerdotem sacularem *optimis moribus imbutum, Christianisque virtutibus præditum*: Missæ Sacrificium publicè celebrare, & ex Civitate (vel Diœcesi) te abire nulla Ecclesiastica censura, neque alio canonico impedimento, aut pœna, quod sciamus, irretitum. Quare omnibus in Christo PP. Illustrissimis, & Reverendissimis Episcopis, Archiepiscopis, Abbatibus, Prioribus, Vicariis, cæterisque Ecclesiarum Ministris, & Officialibus, ad quos declinabis, quantum in Domino possumus te pro commendato damus: Rogantes eos, ut ad Sacra facienda personam tuam recipiant, Missamque, & alia Divina Officia celebrare permittant, & in cæteris tueantur. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✱ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

A D.

ADNOTATIONES.

1. NOSTRAM LICENTIAM REQUISIVISTI. De honestate requiritur licentia, non autem de necessitate: Nam litteræ huiusmodi commendatitiæ pro discessu à Diœcesi iis, qui non habent Officium, Beneficium, aut aliam obligationem personalem, servitium, & residentiam exigentia, nunquam sunt denegandæ, Nicol. *lucubr. Can. lib. 1. tit. 22. n. 3.* quem aliquando ab Advocatis Curia citatum vidi ad probandum assumptum, quod Dimissoriæ, pro Ordinibus, absentibus non sint denegandæ, quod Nicolius non dicit, quia illius verba, *ibi--non posse ab Episcopo denegari Dimissorias, seu licentiam manendi extra Diœcesim*, probant propositionem mox firmatam, non autem diversam, & contortam in assumpto, quia *ly Dimissoriæ* accipitur pro licentia sese absentandi, & synonymè pro commendatitiis, ut indicat particula, *seu*, & bene observat Pac. Jordan. *tom. 1. lib. 3. tit. 6. num. 140. in fin.* Nisi tamen ageretur de Ordinatis ob necessitatem Ecclesiæ, nam isti locum, inconsulto Episcopo, deserere non possunt, *Concil. Trid. sess. 23. cap. 16. de Reform.*

2. PER PRÆSENTES TESTAMUR. Differunt litteræ commendatitiæ à Dimissoralibus, quia hæ dantur quando proprius Episcopus non valens propter aliquod impedimentum Ordines conferre Clericis suis, illos dimittit ad illos dimittit ad alium Episcopum Ordinandos, quas *Concil. Trident. cap. 10. sess. 7. de Reform.* vocat reverendas, quo nomine utuntur Hispani, teste Barbof. *de offic. & potest. Episcop. alleg. 7. num. 3.* & de his agitur in *dist. 72. & 73. per tot.*

3. Ille verò (quarum duæ sunt species) vel Clericis peregrinantibus conceduntur (ut hæc) sine quibus in aliena Diœcesi non sunt admittendi ad peragenda Sacra, *cap. Extraneo, & cap. Hortamus 71. dist.* Vel dantur in testimonium, & commendationem morum Subditi, qui vigore Brevis Apostolici, aut Beneficii, postulat aliò ad Ordines promoveri, & hæc quæ etiam vocantur testimoniales sunt dandæ

ab eo, cui est melius edoctus de moribus, & vita Ordinandi: hodiè verò in hoc servanda erit Constitutio Innoc. XII. quæ incipit *Speculatores*.

4. OPTIMIS MORIBUS IMBUTUM, CHRISTIANISQUE VIRTUTIBUS PRÆDITUM. Elogium istud tunc in litteris commendatitiis erit faciendum, quando mores illius, cui conceduntur, Episcopo noti sint: aliàs quando mores statui Clericali non correspondent, vel de vitæ integritate fama dubia est, sicco vestigio pertranseat. Quia si humana urgente ratione abeuntibus, si vè absentibus cum laude de moribus agat: huiusmodi postea testimonio utuntur in Urbe, vel contra ipsummet Episcopum, si Dimissorias pro Ordinibus concedere nollet: vel in Dataria Apostolica pro obtinendis Beneficiis, ad exclusionem digniorum.

Sitque igitur regula, quòd si Episcopus coram Deo de morum probitate testari veareatur, dicat in litteris Commendatitiis--*N. fuisse bonis moribus, & Christiane educatum, & à Diœcesi discedere, vel discessisse, absque ulla Censura, aliòvè canonico impedimento*: Nè postea Episcopo, qui Commendatitiis litteras cum laude concessit, inferatur nota mutabilitatis, aut livoris, si Ordines, vel Dimissorias denegat.

Litterarum Commendatitiarum pro Canonico.

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

- 1 Absens ex iuxta causa lucratur Distributiones.
- 2 Causa litis quando suffragetur ad lucrandas distributiones.
- 3 Canonicus, qui factò Capituli cogitur abesse, lucratur distributiones.
Canonicus, qui litem agit cum extraneo, in absentia non lucratur, distributiones, *ibid.*
- 4 Licentia se absentandi à residentia concurrente iuxta causa non potest ab Episcopo denegari.

Cler-

Clericus, qui habet onus residentiae, potest in casu repentino discedere, absque Praelati licentia, *ibid.*
 5 Canonici, qui possunt absque licentia

Episcopi ab esse a residentia, cur petant licentiam absentandi, & nu. 6.
 7 Episcopus an possit licentiam extendere ad quatuor menses? & num. 8.

N. Episcopus N.

Dilecto, &c. Canonico nostrae Cathedralis, &c. Tibi, *ut liti*, quam habes Romae super. . . assistere possis, & facilius ad oporatum finem illam perducere, ab hac Civitate Urbem versus discedendi licentiam concedimus, & impertimur. Attestantes te esse Canonicum Sacerdotem Saecularem optimis moribus imbutum, scientiaque praeditum, Missamque publice celebrasse, & celebrare, nec te esse de aliquo crimine inquisitum, neque condemnatum, nullaque alia Censura Ecclesiastica, aut poena innodatum, quod sciamus. Rogantes propterea omnes, & singulos Ecclesiarum Ministros, ad quos declinabis, ut te in talem recipiant, & admittant, Missamque, & alia Divina Officia celebrare sinant. Praesentibus ad tres tantum menses ad formam Sac. Concil. Trid. sess. 24. cap. 12. de Reform. valituris. In quorum, &c. Datum, &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1 **UT LITI.** Non solum ex causa litis, sed etiam ex alia quacunque rationabili, (quae tamen debet esse certa, & expressa) potest absens a residentia cum licentia Episcopi petere non tantum fructus Praebendae, quam etiam Distributiones, juxta Text. in cap. Relatum, ubi gloss. de Cler. non resid. Rot. coram Manzan. decis. 348. num. 1. Add. ad Gregor. decis. 154.

2. Causa vero litis connumeratur inter necessarias, adeo ut si haec respiciat non tantum interesse Capituli, a quo Canonicus mittatur, sed solummodo tangat statum ipsius Canonici, & Canonicatus, vel agat pro defensione jurium suae Praebendae, vel pro recuperatione fructuum, aut Distributionum, quos, vel quas Capitulum denegat, ac pro lite Urbem petat, & foveat justam causam, lucratur omnes Distributiones, ex traditis a Ventrigil. prax. par. 1. annot. 19. §. 2. num. 10. & seqq. cujus sententiam approbasse videtur Sac. Congr. Concilii in una Lauretana 16.

Junii 1695. favore Marii Orpinelli Theaurarii Almae Domus, qui cum haberet Indultum a Sac. Congregatione, Distributiones in absentia lucrandi, Capitulum sese opposuit illius executioni, & numquam Distributiones concedere voluit, donec super dicti Indulti validitate (quod nullum, & subrepticium esse Capitulum praetendebat) ipso Orpinello in Urbe commorante, & propriam causam patrocinante, pronunciatum non fuit, & post tertiam Causae propositionem obtinuit Decretum recedendum a decis. & Orpinello deberi Distributiones, usque ad diem captae resolutionis pro executione Indulti.

3. Quo Decreto roboratur illa conclusio communiter recepta, quod si Canonicus factio Capituli pro defensione sui juris cogitur abesse, etiam absque licentia Ordinarii, lucratur Distributiones, Addend. ad Gregor. dicta decis. 154. quia tunc dicitur licentia habere a jure, cap. Ex parte il 2. de Cler. non resid. Gratian. discept. 591. num. 42. Ventrigil. prax. par. 1. annot. 19. §. 2. n. 13. Add. ad Buratt. decis.

694. num. 11. Quidquid esset si Canonicus litem ageret cum extraneo, juxta resolutionem. *Sac. Congreg. Concilii in Aquilana* 23. Maii 1626. l. decr. 13. pag. 5. allegatam in contrarium pro Capitulo in dicta Lauretana.

4. **LICENTIAM CONCEDENDAM.** Concurrente honesta causa absentiae, licentia hujusmodi non potest ab Episcopo denegari, aliàs datur recursus ad Superiorem, qui licentiam Ordinarii supplendo ipse concedat, vel ut Prælatum compellat ad illam dandum, ut docet *Abb. in dicto cap. Relatum num. 6. de Cler. non resid.* ubi ampliat quod propter necessitatem subito, & inopinatè occurrentem, possit Clericus, qui residentiam habet, se absentare absque licentia Prælati, consideratis tamen qualitate causæ, præjudicii, & facilitate petendi licentiam.

5. **AD TRES TANTVM MENSES.** In illis Cathedralibus, ubi non adest Statutum, vel consuetudo, quæ longius servitii tempus requirat, regulariter possunt Canonici absque licentia Episcopi per tres menses abesse, ut non semel declaravit *Sac. Congreg. Concilii* apud Gallemart. *supra Concil. sess. 24. c. 12. nu. 33.*

6. At hic licentia petitur non ut gaudeat Canonicus vacantia à Concilio concessa, sed ut lucretur Distributiones, & ad Sacra admittatur extra Diocesim: ac etiam quia cum Canonici non possint omnes, neque eorum major pars eodem tempore ab esse

à residentia, ne Ecclesia debito servitio fraudetur, recurrentum est ad Episcopum, in cujus arbitrio reponitur, quot debeant remanere, & quot possint discedere, ut *Sac. Congr. declaravit supra d. cap. 12. apud citatum Gallemart.*

7. Et hinc oritur quæstio. An Episcopus ex justa causa possit ad quatuor menses licentiam extendere, & affirmativam sententiam sequitur Gallemart. *loc. sup. citato*, cui adæret *Piassec. prax. Episc. p. 2. cap. 3. art. 2. n. 19. vers. ultra tres*, ex *Text. in cap. Inter quatuor de Cler. non resid.* cui nullibi fuisse derogatum tenet.

8. Oppositam sententiam negativam amplectitur, *Garz. de Benef. par. 3. cap. 2. n. 406.* ubi plura Decreta refert, huicque sociatur *Fagn. in c. Licet n. 37. de Preb. concorditer firmantes*, quod Episcopus licentiam absentiae, ultra tres menses extendere non possit, nisi ex causis expressis in jure, & juxta formam *cap. Vnici de Cler. non resid. in 6.* & hæc secunda sententia in praxi servatur.

Litterarum Comendatitiarum pro absente.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

1 Clerici peregrinari non debent, nisi de licentia Episcopi.

N. Episcopus N.

Dilecto &c. Tibi qui nullum Officium, nec Beneficium, quod residentiam requirat in hac Dicecesi possides, & à nonnullis annis ad tua honesta negotia peragenda ab eadem cum licentia nostri Prædecessoris discessisti, modòque devolutionis impulsu, ut Nobis supplicari fecisti, Sanctam Lauretanam Domum petere cupias; ut eò pervenire feliciter valeas, licentiam concedimus, & in Domino impertimur. Attestantes te esse Sacerdotem bonis moribus imbutum, & discessisse ab hac Dicecesi, nulla Censura Ecclesiastica, seu Canonico impedimento irretitum (quod sciamus) quominus Sacrificium Missæ, ubique de licentia Ordinarii locorum, & alia Divina Officia celebrare posses. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.
AD-

A D N O T A T I O .

1 **L**ICENTIAM CONCEDIMUS .
Clerici peregrinari non debent ,
nisi de licentia Episcopi *cap. non oportet de
consecr. dist. 5. cap. Magnæ vers. cum enim
de Voi.*

Litterarum Testimonialium pro Or-
dinando extra Diocesim .

F O R M U L A IX .

S U M M A R I U M .

- 1 Episcopus concedens Testimoniales de
vita , & moribus , debet de illis in-
quirere .
- 2 Quæ sint delicta , quæ irrogant infamiam .

3 Quæ sint infamia facti , & qui defacto
infames .

Infamia juris non incurritur , nisi deli-
ctum sit publicum , *ibid.*

4 Infamia juris non tollitur per contra-
riam laudabilem vitam , sicuti infam-
ia facti .

5 Damnatus ad trivemes , quando dica-
tur infamis , & n. 6. 7. & 8.

9 Testimoniales de vita , & moribus Or-
dinandorum sunt subscribende ab
Episcopo , non à Vicario , nisi habeat
speciale mandatum .

10 Testimoniales de vita , & moribus non
possunt ab Episcopo denegari .

11 Testimoniales de vita , & moribus de-
bent continere tempus permanentie
& discessus .

Testimoniales Prælati nullius , non so-
lum bonos mores testantur , sed com-
mendant , *ibid.*

N. Dei , & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

PER præsentis cunctis indubiam fidem facimus atque testamur , Dilectum
in Christo N. (qui ratione originis huic nostræ jurisdictioni noscitur subje-
ctus) pro tempore , quo in loco N. & in quo ex legitimo matrimonio natus , educa-
tus , & commoratus fuit , suæ probitatis specimen dedisse , bonaque fama , vita , ac
moribus præditum fuisse , & ex hac nostra Diocesi in ætate annorum... nullo deli-
cto quod infamiam irroget patrato , nullaque Ecclesiastica Censura , aut alio cano-
nico impedimento (quod sciamus) innodatum discessisse , quò minus ad mino-
res , seu majores Sacros Ordines ab Illustrissimo , & Reverendissimo D. Episco-
po N. ad formam præscriptam Constitutionis sa. me. Innoc. XII. Speculatores
promoveri possit . In quorum fidem has testimoniales litteras , manu nostra sub-
scriptas , expediri jussimus . Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli .

N. Cancellarius Episcopalis .

A D N O T A T I O N E S .

1 **B**ONAQUE FAMA , AC MORI-
BUS PRÆDITUM . Antequam
Episcopus hujusmodi testimoniales conce-
dat super vita , & moribus illius , qui fi-
dem postulat , examen testium fide digno-
rum , & Parochi attestationem exquirat ,
ac si ipse Ordines conferre deberet : quia

ideò ejus testimonium exigitur , ut tam-
quam de moribus promovendi meliùs edo-
ctus , ordinans certior fiat eum esse di-
gnum , prout præscribit *Concil. Trid. cap. 8.
Sess. 23. de Reform.*

2 **N**ULLO DELICTO QVOD
INFAMIAM IRROGET PA-
TRATO . Delicta , quæ de jure infamiam

miam irrogant sunt. Apostasia à fide, Hæresis, ejusque fautor. Crimen læsæ Majestatis. Usura publica. Duellum. Homicidium ex proposito commissum. Adulterium. Sodomia. Simonia. Raptus Mulierum. Hostilis persecutio Cardinalium. Pugna publica cum feris. Polygamia. Lenocinium. Prostitutio propriæ filię, vel neptis. Matrimonium cum Meretrice. Defectus naturalium. Histriones Mercenarii. Perjurium notorium, relata à Piafec. *prax. Episcop. part. 1. cap. 1. art. 5. nu. 2. vers. secundi generis*, & repetita à Panimol. *dec. 89. adnot. 3. num. 2. quibus Sperell. dec. 77. nu. 2. addit officium Birruarii.*

3 Infamia verò facti oritur, quando quis apud graves viros infamatur de frequentatione criminum, quæ non uno actu, sed pluribus saltem quatuor dicitur inducta, juxta *Glof. in c. Mos dist. 1. Graff. consil. lib. 5. de adult. & stupr. cons. 2. n. 11.* Et sunt publici Aleatores, Vinolenti, Concubinam tenentes, Tabernas frequentantes, Mimis, & Histrionibus colludentes, & in scena inhonesta exercentes, sed hæc ultima cessat arte relicta, Piafec. *ubi supra, Garz. de benef. part. 7. arr. 8. nu. 66.* At adverte, quod ad incurendam infamiam juris necesse est, quod factum, seu delictum sit notorium, nam si esset occultum, quis non censeretur infamis, Petr. Paul. Guazzin. *in tract. ad defens. animar. lib. 2. defens. 6. cap. 36. nu. 5.*

4 Differentia autem, quæ intercedit inter unam & alteram infamiam hæc est, quod infamia juris non tollitur per contrariam laudabilem vitam, sicuti infamia facti, quæ per triennem vitam laudabilem aboletur, ut notat Pac. Jord. *lucubr. 10. 3. lib. 14. tit. 17. nu. 111.*

5 An autem damnati ad triremes dicantur infames, negativam sententiam cum suis affectis tenet Ricc. *dec. Cur. Arch. Neapolit. 119.* At contrariam affirmativam sequuntur Ciarlin. *contr. for. 207. n. 53.* Guazzin. *ad defens. reor. defens. 33. cap. 4. nu. 9.* Barbof. *de offic. & potestat. Episc. alleg. 43. nu. 15.* Passerin. *de elect. cap. 25. qu. 49. nu. 578.*

6 Has pugnantes sententias conciliat distinctione Raynald. *observ. Crim. addit. Monacelli Form. Pars I.*

ad cap. 8. lib. 1. post tom. 2. pag. mibi 28. ubi dicit, quod si reus fuit damnatus ad triremes in absentia, idest in contumacia, & hunc non fieri infamem, nisi sequatur executio sententiæ contumacialis: si verò fuit condemnatus in præsentia, idest constitutus in carceribus, & admissus ad defensionem, & hunc fieri infamem, si delictum sit tale, quod de jure irroget infamiam; nam si delictum de sui natura non infamaret, non esset infamis, quia genus pœnæ (ut ipse ait) non irrogat infamiam, nisi causa infamiam gignens præcedat.

7. At si damnatus ad triremes actu remigasset, quod tunc indistinctè efficiatur infamis, & solus Papa dispenset, vigore Decreti Congregationis Sancti Officii emanato de anno 1635. jussu Urbani VIII. quod allegat.

8. Hujus inspectionis effectus est magni ponderis, quia infamia hæc impedit affecutionem Ordinum, & Dignitatum, ac jam obtentas exerceri, etiam finito tempore condemnationis, & pœnæ, ut observat idem Raynald. *ibid. in fin.* Nam semel damnatus de crimine irrogante infamiam, semper remanet infamis, juxta vulgatum adagium, Pœna potest tolli, culpa perennis erit, quod refert Rot. coram Arguell. *dec. 22. nu. 12.*

9. **MANV NOSTRA SVBSCRIPTAS.** Testimoniales de vita, & moribus Ordinandorum debent subscribi ab Episcopo: Nam testimonium Vicarii Generalis, nisi habeat speciale mandatum concedendi Dimissorias, non suffragatur, ut declaravit *Sacr. Congreg. Concilii supra cap. 8. sess. 23. de Reformat.* his verbis -- *Testimonio commendare &c. etiamsi essent absentes, & ad titulum Pensionis, vel Patrimonii assumendi essent, sed non testimonio Vicarii Generalis, nisi haberet speciale mandatum concedendi Dimissorias.*

10. Nec potest Episcopus, nisi adsit aliquod canonicum impedimentum, illas denegare, juxta mentem *Sacr. Cong. Concilii in Neapolitana, seu Hyeracen. 27. Junii 1699. & in Neapolitana, seu Scalena. Ordinationis 19. Februar. 1701. & alterius Episc. & Regul. in S. Sever. 13. Maji 1701.* Et ratio convincens est, quia aliter esset in facultate Episcopi attestari debentis,

H Or-

Ordinationes de jure ad Episcopum Beneficii spectantes impedire, vel Brevia Apostolica, quæ quotidie expediuntur pro Ordinandis extra tempora, & clausula à quocumque (commendationem morum proprii Ordinarii exigentia, ut declaravit Sac. Congr. Conc. 28. Aprilis 1575.) suspendere, & elusoria reddere.

11. In concessione autem Testimonialium de vita, & moribus, jurandum erit, quod semper tempus præcium permanentiæ, & discessus Ordinandi exprimatur; Nisi sint expediendæ à Prælo inferiori nullius, qui mittit Episcopo viciniori Ordinandos proprios Subditos, juxta censuram Concilii cap. 10. sess. 23. de Reform. & declaravit Sac. Congr. Concilii in Nullius, seu Minerbien. 24. Januarii 1699. tunc enim formula varianda erit, & non solum mores attestandi erunt, sed commendandi, Card. de Luc. de jurisd. disc. 16. & in adnot. ad Concil. disc. 14. n. 18.

Testimonialium idoneitatis pro Dataria.

FORMULA X.

SUMMARIUM.

- 1 Servitium Ecclesiæ est præcipuum requisitum pro obtinendis Beneficiis.
- 2 Clerici, qui Ecclesiæ non inserviunt, repellendi sunt ab Ordinibus, nec Dataria commendandi.
- Clerici, qui erubescunt Ecclesiæ inservire, in parte Domini vocandi non sunt, ibid.
- Clerici virtute, & moribus præditi sunt vere nobiles, ibid.
- Virtutum nobilitas facit gratum Deo servitorem, ibid.
- 3 Clericus pauper dignus præfertur Clerico diviti digniori.

N. Episcopus N.

UNIVERSIS, & singulis, ad quos præsentis nostræ litteræ testimoniales pervenerint, fidem indubiam facimus, & verbo veritatis testamur N. nobilem Civem hujus Civitatis nullo delicto inquisitum, neque aliqua Censura, seu Canonico impedimento (quod sciamus) innodatum, esse Clericum in minoribus Ordinibus constitutum ætatis... studiis... incumbere, & Ecclesiæ Cathedrali diebus festis assidue inservire, continuoque notas suæ probitatis præbuisse, & præbere, ac propterea cum sit pauper, & nullum Beneficium possideat, ex ejus vitæ integritate, morum honestate, aliisque Christianis virtutibus, quibus pollet, idoneum æstimamus ad Beneficia Ecclesiastica, & Canonicatus etiam in Cathedralibus obtinenda sine tamen Cura Animarum. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

I DIEBUS FESTIS ASSIDUE INSERVIRE.
Præcipuum requisitum pro obtinendis Beneficiis est servitium Ecclesiæ, tum ex dispositione Sac. Canonum, tum ex mandato Conc. Trid. sess. 23. cap. 11. nisi fortè providendus causa studiorum absit: Etsi

requisitum in Clerico deficeret, debet Episcopus attestationem idoneitatis, & sufficientiæ, denegare, quia quando Clerici moniti Ecclesiæ non inserviunt, ac inservire negligunt, & contemnunt, conjectura evidens est, eos hoc vitæ genus elegisse non ut fidelem cultum Deo reddant, sed ut redditibus Ecclesiasticis provisi dulciores ducant dies suos.

2. Hi

2. Hi etenim Clerici tamquam Ecclesiæ inutiles sunt repellendi ab Ordinibus, & non commendandi, & semper præferendi sunt alii, qui de Ecclesia benemeriti gratum valeant eidem præstare famulatum, juxtà monitum *Text. in cap. Grave de præbend.* Nullo habito respectu ad nobilitatem conditionis, aut divitias attestationem deposcentium: Quia si ipsi erubescunt Ecclesiæ inservire, erubescat Episcopus eos in partem Domini vocare; Dominus enim ipse est hæreditas eorum, *Deuter. cap. 18.* eisque respondeat, quod nobilitas morum plus ornat, quàm genitorum, *cap. Nos qui 40. dist.* Et quod, qui extollit nobilitatem, deprimit conditionem Clericatus, cum Piscatori Petro, Fabri filio successorem quæramus, non Augusto, ut nobilium fastum retundendo eos increpat *Glof. in cap. Quoniam venusto 24. quæst. 1. verb. invidia.* Et tandem quod non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas gratum Deo faciunt, & idoneum fervitorem, prout Papa docet *in cap. Venerabilis 37. de Præbend.* & notat etiam *Ricc. prax. For. Eccles. part. 3. resol. 322. & par. 4. resol. 229. n. 3.*

3. CUM SIT PAUPER. Expressio, ac mentio paupertatis valdè juvat, si fieri

potest: Quia de jure Clericus pauper diviti, & carens Beneficio, jam proviso præfertur cæteris paribus, *Barbol. de Offic. & Potest. Episcop. alleg. 69. num. 103.* Immo si pauper sit dignus, debet institui omisso digniore divite, ut dicit *Hofst. in cap. Tuam n. 12. de etat. & qualit.* & alii apud *Vivian. de Jurep. par. 2. lib. 13. c. 9. n. 9.* & *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. glof. 2. num. 12.* quod intellige de Beneficiis simplicibus.

Testimonialis pro Dataria favore Sacerdotis.

FORMULA XI.

SUMMARIUM.

- 1 Beneficia debentur habenti majores qualitates.
  - 2 Canonicatus Cathedralis dicitur Beneficium simplex.
- Canonici Cathedralis debent habere majorem habilitatem, quàm alii Clerici, ut possint consilio Episcopum, & Ecclesiam juvare, *ibid.*
Canonici Cathedralis præsumuntur periti, & consilio maturi, *ibid.*

N. Episcopus N.

UNIVERSIS, & singulis has præsentis testimoniales litteras inspecturis notum facimus, & verbo veritatis testamur *Presbyterum N. 7. U. D.* Civem hujus Civitatis nullo delicto inquisitum, neque aliqua Censura Ecclesiastica, seu Canonico impedimento innodatum, esse bonis, & honestis moribus imbutum, scientiaque præditum, & proindè ad quæcumque Beneficia Ecclesiastica, etiam Canonicatus, *Præbendas* & Dignitates in quibusvis Cathedralibus, ac Collegiatis Ecclesiis, & præcipuè in hac Cathedrali N. obtinendas (sine Cura Animarum) habilem, & idoneum æstimamus, & reputamus. In quorum, &c. Datum, &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1 PRESBITERUM N. Habilitas ad Beneficia resultat major ex Presbyteratu, quàm ex simplici Cle-

ricatu, Rot. coram Seraph. *decif. 968. n. 1. & 2.* & coram Duno. Jun. *decif. 118. n. 3. & decif. 950. num. 4.* Et si commendatus haberet alias qualitates, puta, quod sit verus in Theologia, Confessarius, Exami-

H 2 mi-

minator, vel iudex Synodalis, vel alia munera laudabiliter exerceat, aut execuerit, debet Episcopus, sive Vicarius Generalis in testimonialibus sigillatim hæc exprimere, quia apud Datariam multum ponderant, & est de jure, quod Beneficia Ecclesiastica debeantur habenti majores qualitates, ut dixit Rot. in dicta decis. 950. n. 9. coram Duno. Jun.

2. **SCIENTIAQUE PRÆDITUM.** Quamvis Canonicatus etiam Cathedralis, juxta doctrinam Navarr. in cons. 11. de injur. & dam. dat. & cons. 97. num. 6. de Simon. quem sequitur Ricc. prax. For. Eccles. part. 1. resol. 403. not. 6. dicatur Beneficium simplex: Nihilominus ad illum obtinendum requiritur scientia major, quæ non exigitur in Clericis minorum Ordinum, & quod Canonicus, non solum linguam latinam rectè calleat, sed in litteris ita profecerit, ut suo consilio possit aliquando Ecclesiam, & Episcopum juvare, ne contingat ad Capitulum duci Oves, & Boves,

ut inquit Lotter. de re Benefic. lib. 2. qu. 50. n. 53. Jura etenim præsumunt Canonicos Ecclesiæ Cathedralis esse peritos, & consilio maturos, c. Statutum de rescript. in sexto.

3. **PRÆBENDAS.** Non tamen Theologalis, seu Pœnitentialis: Nam si de harum provisione agendum esset, testimoniales litteræ deberent fieri magis specificæ, & commendari ætas, & cæteræ qualitates pro illis requisitæ, de quibus jam supra loquuti sumus.

Testimonialium paupertatis pro Dataria.

FORMULA XII.

SUMMARIUM.

- 1 Paupertas quomodo probetur.
- 2 Episcopus, qui de paupertate absolute testari non potest, mittit acta ad Datarium.

N. Episcopus, sive Vicarius Generalis N.

PER præsentem fidem facimus, & testamur Petrum N. & Luciam N. hujus Diocesis esse pauperes, & miserabiles, adeo ut ex labore, & industria eorum victum sibi ipsis parare cogantur, prout ex fide Parochi, & depositione Testium familiarium vicinorum fide dignorum Nobis constare fecerunt; In cujus rei testimonium præsentem dedimus subscriptas, & sigillo munitas. Datum &c.

N. Vicarius Generalis N.

Loco ✱ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1 **TESTIUM FAMILIARIVM.** Licet paupertas probetur etiam Testibus deponentibus de communi reputatione, & fama, ut tradit Tusch. litt. P. concl. 162. n. 1. Rot. cor. Pamphil. dec. 676. n. 1. ex illo principio, quod paupertas, uti qualitas connaturalis, facile præsumatur, & quilibet in hanc lucem pauper, & nudus ingreditur, c. Sicut 47. dist. D. Paulus 1. ad Tim. c. 6. Nihilominus modus tutior illam probandi est inductio Testium fami-

liarium, seu viciniorum, qui præsumuntur informati, ut docent Gratian. discept. 660. n. 1. & seqq. Tusch. d. concl. 162. n. 4. ubi dicit, quod melius probari non potest.

2. Si verò Testes inducti deponerent, quod Petrus, & Lucia possideant aliqua bona, & Ordinarius non posset de paupertate simpliciter, & absolute fidem facere, tunc illorum integrum examen mittitur ad Datarium, ad hoc, ut ipse judicet, an dispensandi dici valeant pauperes, nec ne, juxta praxim, quam docet Corrad. prax. dispensat. lib. 8. cap. 5. n. 22.

Alia

Alia Episcopi domicilii.

F O R M U L A XIII.

Per præsentem fidem facimus atque testamur N. & N. in hac Civitate N. (seu Diœcesi) ab anno . . . commorantes , & in qua domicilium contraxerunt esse aded pauperes , & miserabiles , quod ex labore , & industria sua vivant , prout ex fide Parochi , & depositione Testium fide dignorum nobis constare fecerunt. In cuius rei testimonium &c.

N. Vicarius Generalis N.

Loco ✠ Sigilli.

Testimoniales pro eo , qui impedimento detentus ad Urbem non valet accedere.

F O R M U L A XIV.

S U M M A R I U M.

1 A quibus exigatur Testimonialis paupertatis , & impedimenti accedendi ad Urbem , & num. 2.

Nos N. Episcopus , sive Vicarius Generalis N.

Cunctis per præsentem testamur N. N. hujus nostræ Diœcesis pauperes , & miserabiles existere , & ex suis labore , & industria tantum vivere. Et insuper prædictum N. Oratorem , qui in Carceribus nunc retinetur (vel quibusdam habitualibus infirmitatibus scilicet) & hic exprimat qualitas infirmitatis (propter quas sine vitæ discrimine) iter arripere nequaquam potest ad Romanam Curiam pro dicta dispensatione obtinenda. In quorum &c.

N. Episcopus , sive Vicarius Generalis N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1 **S**upradicta Testimonialis exigatur ab illis , qui scienter Matrimonium contraxerunt , non obstante impedimento consanguinitatis etiam ex actu fornicario proveniente , compaternitatis , vel machinationis , & postea petunt à Se-

Monacelli Form. Pars I.

de Apostolica dispensari in forma pauperum . Et quia per Datariam quando casus est publicus dispensatio hujusmodi non solet concedi , nisi Oratores accedant ad Urbem : Ideo quando verè sunt pauperes , & impediti , Ordinarius testatur de utroque , & conceditur dispensatio , quamvis non accedant .

H 3 2. Hi

2. Hi autem, qui non sunt impediti, si sunt intrà centum milliaria, tenentur accedere etiam in quarto gradu conjuncti: Cæteri verò Itali ultra centum milliaria distantes, sicuti etiam Hispani, & Portugallenses, non nisi in secundo: Galli autem, Germani, & Poloni ab accessu dispensantur, ut docet Datariaè praxis,

Testimonialis superviventiaè.

FORMULA XV.

SUMMARIUM.

1 Quando exigatur Testimonialis Superviventiaè.

N. Episcopus N. sivè Vicarius Generalis N.

UNiversis fidem indubiam facimus, & testamur per præsentés, N. bona, & firma valetudine præditum, sanum, & incolumem vivere, ut ex ejus aspectu, & colloquio hodiè in hac Civitate secum habito dignoscere potuimus, & sic publicè ab omnibus reputari percepimus. Idèd ad ejus instantiam has testimoniales litteras nostra manu subscriptas, & sigillo munitas expediri jussimus. Datum &c.

N. Episcopus, sivè Vicarius Generalis N.

Loco ✕ Sigilli,

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIO.

1. HÆc testimonialis requiritur pro absente ab Urbe, qui officio vacabilia illic possidet, & fructus illorum exigere, vel alienationem in absentia facere intendit; ac etiam aliquando in resignationibus Beneficiorum, aliisque similibus causis.

Testimonialium approbationis in concursu.

FORMULA XVI.

SUMMARIUM.

1 Testimoniales concursus debent conti-

- nerè nomina omnium approbatorum.
- 2 Prælectio concurrentium approbatorum potest explicari ab Episcopo post concursum loco, & tempore diverso.
- 3 Examinatorum relatio debet fieri coram Episcopo collegiativè, ibid.
- 4 Episcopus suspensus à jurisdictione, non potest præeligere digniorem in concursu, quamvis jus conferendi Beneficia retineret, sed jus ad Vicarium Apostolicum devolvitur.
- 4 Collatio Parochialis, in mense Papæ vacata dicitur voluntaria, quia Papa confert cui vult ex approbatis.

N. Dei, & Apostolicaè Sedis gratia Episcopus N.

ILLustrissimo, & Reverendissimo Domino Santissimi D. N. CLEMENS XI. Papæ Datario, ac quibuscumque aliis præsentés testimoniales litteras inspecturis significamus, quòd vacante de mense N. proximè præterito Parochiali Ecclesia sub invocatione S. N. loci N. hujus nostræ Diocesis per obitum.

obitum N. extrà Rom. Curiam defuncti, fuisse per Curiam nostram mediantibus edictalibus litteris juxtà formam, & præscriptum Sac. Concil. Trid. & Constitutionem fel. record. Pii Papæ V. vocatos omnes de sic vacante Ecclesia pro videri cupientes, & cum in termino prefixo plures comparuissent, tandem iisdem oppositoribus vocatis sub die . . . . presentis mensis coram Nobis rigoroso prævio examine per tres Examinatores in Diocesana Synodo Deputatos, factam fuisse experientiam de doctrina, moribus, & ætate singulorum descriptorum, ac demùm servatis de jure servandis, præfatos tres Examinatores ex prædictis oppositoribus *approbatos* ad obtinendam dictam Ecclesiam Parochialem denunciarunt Rev. N. Sacerdotem loci N. Rev. N. loci N. & Rev. N. I. V. D. loci N. Nos autem successivè post dictum examen, & *relationem*, magis idoneum judicavimus Rev. N. & pro obtinenda dicta Ecclesia eundem *digniore* eligimus. Et uti talem Sedi Apostolicæ remittimus, *ut gratiam faciat*. In quorum &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIONES.

1. **A**PPROBATUS. Non sufficit, quòd Episcopus in litteris testimonialibus concursus gesti, Datario digniorem referat, sed debet exprimere, prout expressum fuit in formula, quot fuerint ex concurrentibus approbati, & quem ipse digniorem faciat, quia non semper Ecclesia confertur præelecto ab Episcopo, sed aliquando etiam alteri ex approbatis, prout Papæ magis placet, & declaravit *Sac. Congr. Concilii* apud *Corrad. prax. Benef. lib. 3. cap. 3. n. 5. vers. Undè in proposito*. Verùm hodiè nova praxis obtinuit, quòd sola prælectione magis digni, absque aliorum concurrentium approbatorum expressione (quæ tantùm in casu, quo ab irrationabili judicio Episcopi appellaretur, esset necessaria) provisio concedatur.

2. **ET RELATIONE**. Non est necesse, quòd prælectio Episcopi fiat in ipso actu concursus coram Examinatoribus, sed satis est, quòd explicetur etiam postea loco, & tempore diverso, ut docet *Card. de Luc. de Paroch. disc. 1. n. 20*. Relatio autem Examinatorum super idoneitate, &

approbatione oppositorum, debet fieri coram Episcopo, vel eò absente cor. Vicario Generali ab omnibus collegiativè jillico peracto examine antequam dissolvatur congressus, *Card. de Luc. d. disc. 1. de Paroch. num. 21*.

3. **DIGNIOREM ELIGIMVS**. Si Episcopus reperiretur suspensus à jurisdictione, & haberet præservatum jus conferendi Beneficia, non posset ex approbatis in concursu Parochialis digniorem præeligere, sed hoc jus pertineret ad Vicarium Apostolicum, ut præter Decreta, quæ referuntur à *Fagnan. in cap. Illa ne Sede vac. num. 30. & seq.* & à *Nicol. in fosc. verb. Concursus num. 2.* nuper declaravit *Sac. Congr. Concil. in Sorana 12. Decembris 1699*.

4. **UT GRATIAM FACIAT**. Quia respectu Papæ dicitur voluntaria collatio, nam confert liberè cui vult, dummodò ille cui confertur, sit ex approbatis; Et sic conferre magis uni, quàm alteri est voluntarium, & gratiosum, cum qui dat id, ad quòd non tenetur, liberalitatem exercere videatur, *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. §. 1. proem. numer. 40. cum tribus seqq.* Quam-

quam etiam Papa de rigore teneatur digniori conferre, ne lædatur iustitia distributiva, & de facto confert, quoties provisio fit de Parochiali, prævio concursu habito coram Ordinario in mense reservato, servata forma Concilii.

Testimonialis pro aggregatione
Confraternitatis.

FORMULA XVII.

SUMMARIUM.

1 Confraternitates aggregatæ Archiconfraternitatibus Urbis non gaudent privilegiis aggregantis, sed indulgentiis.

N. Dei, & Apostolicę Sedis gratia Episcopus N.

UNiversis, & singulis per præsentem testamur in Ecclesia N. hujus Civitatis (vel loci N. Diocesis) reperiri legitimè erectam Confraternitatem Laborum sub titulo . . . . . quæ in visitandis Carceratis, & distribuendis illis, aliisque pauperibus infirmis eleemosynis, & aliis pietatis operibus cum usu sacrorum coloris . . . . . se exercet. Cupientesque iidem Confratres indulgentiarum, gratiarum spiritualium, aliorumque *Theaurorum Cœlestium fieri participes*, & proindè aggregari Ven. Archiconfraternitati N. Almę Urbis: Idcirco cum in dicta Confraternitate à Nobis pluries visitata, institutum, pietas, & Christianę charitatis officia plurimum vigeant, non solum nostrum assensum damus, sed Eminentissimo, & Reverendissimo D. Cardinali Protectori, & omnibus DD. Deputatis dictę Ven. Archiconfraternitatis N. (si aggregatio sit faciendā à Regularibus, dicatur -- Reverendissimo P. N. totius Ordinis N. Generali) enixè in Domino eandem Confraternitatem commendamus. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius Episcopalis.

ADNOTATIO.

1 **T**HESAURORUM COELESTIUM FIERI PARTICIPES. Hęc clausula ponitur ad demonstrandum, & indicandum, quod Confraternitas aggregata non gaudet privilegiis aggregantis, sed tantum de indulgentiis, & gratiis spiritualibus sit particeps, ut respondit Sac. Congreg. Episc. & Regul. in una Brugnatensis. 23. Novembris 1691. referente Cardinali Millino.

Testimonialis de absolutione
data publicè excommunicato.

FORMULA XVIII.

SUMMARIUM.

1 Qui fuit publicè excommunicatus, non præsumitur absolutus, nisi appareat de absolutione.

EGO N. Confessarius Deputatus ab Illustrissimo, & Reverendissimo N. Episcopo N. vigore litterarum Sacrę Penitentiarię fidem facio, qualiter auctori

divi confessionem Sacramentalem N. & illi absolutionem Sacramentalem impertitus sum in forma Ecclesiæ consueta, non solum à peccatis, verum etiam ab excommunicatione, quam ipse N. incurrit ob..... In quorum fidem, testimoniales has dedi ex loco N. die . . mensis . . . anni &c.

Ego N. Confessarius Deputatus.

Loco ✠ Sigilli.

ADNOTATIO.

ABSOLUTIONEM SACRAMENTALEM IMPERTITUS SUM. Qui fuit publicè excommunicatus, præsumitur, quòd adhuc censura innodatus existat, nisi probet se fuisse absolutum, juxtà punctualem Glos. in cap. Proposuit de Cler. excomm. vel deposit. in verb. de absolutione, quam etiam refert Graff. conf. lib. 5. conf. 5. num. 12. & decis. aur. part. 1. lib. 4. cap. 15. nu. 22. & 24. ubi monet penitentem, ut recipiat testimonium Confessarii de absolutione in scriptis, ut possit

ostendere cum opus fuerit se absolutum.

Testimonialis fructuum Beneficii.

FORMULA XIX.

SUMMARIUM.

I Quando exigatur testimonialis Episcopi super fructu Beneficiorum.

N. Episcopus, sive Vicarius Generalis N.

UNiversis &c. testamur, fructus, redditus, & proventus Beneficii sub invocatione N. in Ecclesia N. hujus Diœcesis, qui olim summam . . . scutorum monetae Romanæ longè excedebant, ità ob temporum injuriam imminutos esse, ut ad præsens detractis oneribus vix ascendant ad summam scutorum . . . . . similiarum computato anno sterili cum fertili, prout ex depositionibus plurimum Testium in Curia nostra examinatorum patet. In quorum &c.

ADNOTATIO.

HÆc fides, seu testimonialis exigitur à Dataria Apostolica ad effectum aliquando regulandi Taxam pro componenda in coadjutoriis; Aliquando

pro regulanda quantitate Pensionis super Beneficio imponenda, vel reservanda; Vel demùm, ut sciat, an fructus excedant summam ducatorum duorum de Camera, quando petitur expeditio gratiæ per solam Signaturam.